

Asia: VN/24353/2024

HE eurooppalaista medianvapausasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Radiomedia kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eurooppalaista medianvapausasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi ("luonnos").

Pääviestit

- Radiomedia kannattaa sitä, että luonnos eurooppalaista medianvapausasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi perustuu minimisääntelyn periaatteelle ja pyrkii välttämään kotimaiselle media-alalle uudesta EU-sääntelystä seuraavaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.
- Kansallinen hankintatietovaranto on kannatettava ja kiireellinen hanke. Viranomaisten ja julkisomisteisten yhtiöiden uusien lisävelvoitteiden toteuttaminen on pidettävä mahdollisimman yksinkertaisena, jotta velvoitteet eivät johtaisi siihen, etteivät viranomaiset ja julkisyhteisöt halua lainkaan hankkia mainos- tai ilmoitustilaa kotimaisesta mediasta. Myös mediayhtiöiden tulisi saada tieto uuden EU-lain tarkoittamista "viranomaisista" ja "julkisista tahoista" helposti suoraan kansallisesta hankintatietovarannosta. Se helpottaa olennaisesti mediayhtiöitä täyttämään uuden, oman julkistusvelvoitteensa.
- Media-alan konsolidaatiokehitys ei kaipaa kansallista lisäsääntelyä. Yleistä kilpailuoikeutta tiukemmat esteet konsolidaatiokehitykselle saattaisivat Suomessa ennemminkin kaventaa kuin lisätä sisältöjen tai sisältötarjonnan moniarvoisuutta.
- Toimituksellista riippumattomuutta koskeva kansallinen sääntely ja itsesääntely on riittävää.

Minimisääntelyn periaate on kannatettava

Suomalaisen median valvonta on perustunut sananvapauslakiin sekä rikoslakiin, jota on täydentänyt toimialan itsesääntely. Journalistinen media on laajasti sitoutunut tähän Julkisen sanan neuvoston alaisuudessa toteutettavaan itsesääntelyyn. Toimiva järjestelmä on varmistanut, että Suomessa ei ole ollut erityisiä ongelmia sananvapauden ja median riippumattomuuden osalta.

Medianvapaus ei tule uuden EU-sääntelyn vuoksi Suomessa juurikaan lisääntymään, vaan sen sijaan vaarana on, että esimerkiksi kaupallisen radion mainos- ja ilmoitustuotot saattavat vähentyä. Lisäksi media-alalle säädetyt uudet velvoitteet julkaista verkkosivuilla vuosittain mainostuotot, joita on saatu julkisilta tahoilta, kuten esimerkiksi kunnilta ja kunta- sekä valtio-omisteisilta yhtiöiltä, tulevat lisäämään mediayhtiöiden kustannuksia.

Luonnos perustuu minimisääntelyn periaatteelle. Tämä lähestymistapa ja pyrkimys minimoida kotimaiselle media-alalle uudesta EU-sääntelystä seuraavaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia on kannatettava.

Kansallinen hankintatietovaranto on kannatettava ja kiireellinen hanke

Kaupallisen radion huolena on, että medianvapausasetuksen uudet valtion mainontaan liittyvät viranomaisille ja julkisille tahoille, esimerkiksi kunnille, kunta- ja valtio-omisteisille yhtiöille, kohdistetut velvoitteet lisäävät niiden kustannuksia ja työmäärää. Uusien velvoitteiden myötä kasvavat järjestelmä- ja muut kustannukset sekä lisääntynyt työmäärä ovat omiaan nykyisessä taloudellisen niukkuuden ajassa johtamaan siihen, että erityisesti kunnat, pienemmät viranomaiset ja kuntayhtiöt vähentävät mainos- ja ilmoitustilan hankintaa kotimaiselta medialta, kuten paikallisradioilta.

Edelleen Radiomedian huolena on, että medianvapausasetuksen 2 artiklassa määriteltyjen ”viranomaisen tai julkisen tahon” sekä ”valtion mainonnan” määritelmät ovat hyvin laajat. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että asetuksen 6 artiklan d) kohdan mediayhtiöiden velvoite asettaa saataville (esimerkiksi yhtiön verkkosivuille) niille jaettujen valtion mainontaan tarkoitettujen julkisten varojen vuotuinen kokonaismäärä edellyttää mahdollisesti hyvin monien viranomaisten ja kunta- sekä valtio-omisteisten ostajien tunnistamista ”viranomaiseksi” tai ”julkiseksi tahoksi”.

Radiomedia kannattaa luonnoksen tavoitetta, jonka mukaan medianvapausasetuksen mukainen viranomaisten ja julkisten tahojen, kuten julkisomisteisten yhtiöiden, valtion mainontaa koskevien

tietojen julkaisuvelvoite ratkaistaan perustamalla kansallinen hankintatietovaranto, jossa julkaistaan eri julkisyhteisöjen ostolaskutiedot.

Hankintatietovarannon perustamishankkeen osalta on tärkeää, että ministeriö varmistaa valtioneuvoston sisällä sen, että hankintatietovarantoon kerättävät ja sitä kautta julkaistavat tiedot sisältävät myös viranomaisten ja julkisten tahojen, kuten julkisomisteisten yhtiöiden, mainosmarkkinointi- ja ilmoitustoimintaa koskevat ostotiedot medianvapausasetuksen velvoitteiden mukaisesti. Silloin viranomaisten ja muiden julkisten tahojen ei tarvitse erikseen julkaista medianvapausasetuksen edellyttämiä valtion mainontaan liittyviä tietoja ja ilmoittaa niistä Liikenne- ja viestintävirastolle. Kaikki vaaditut tiedot olisivat julkisesti kaikkien nähtävillä Valtiokonttorin ylläpitämässä tietovarannossa.

Radiomedia katsoo, että valvontaviranomaisen toiminnan ja tietojen keruun tulisi kohdistua aikaan, jolloin kansallinen hankintatietovaranto olisi myös mediayhtiöiden käytössä niin, että ne voivat helposti tunnistaa EU-lain tarkoittamat ”viranomaiset” ja ”julkiset tahot”.

Media-alan konsolidaatiokehitys ei kaipaa kansallista lisäsääntelyä

Radiomedia kannattaa luonnokseen kirjattua periaatetta, jonka mukaan vetovastuu media-alan yrityskaupoissa säilyy edelleen kansallisella kilpailuviranomaisella, Kilpailu- ja kuluttajaviranomaisella. On tärkeää, että medianvapausasetuksen 22 artiklan mukainen jäsenvaltioiden velvoite mediamarkkinoiden keskittymien vaikutusten arvioinnista pidetään erillisinä EU:n ja kansallisen kilpailulainsäädännön mukaisista arvioinneista, kuten yrityskeskittymien valvontaa koskevien sääntöjen mukaisista arvioinneista.

Radiomedia kannattaa myös sitä, että Liikenne- ja viestintävirastolle luonnoksen perusteella tuleva arviointivelvoite koskisi vain sellaisia media-alan yrityskauppoja, jotka täyttävät kilpailulain mukaiset yrityskauppavalvonnan liikevaihtorajat. On tärkeää, että Suomeen ei tuoda kansallista lisäsääntelyä, joka olisi omiaan lisäämään media-alan konsolidointikustannuksia.

Radiomedia korostaa, että yleistä kilpailuoikeutta tiukemmat esteet konsolidaatiokehitykselle saattaisivat Suomessa ennemminkin kaventaa kuin lisätä sisällön tai sisältötarjonnan moniarvoisuutta. Konsolidaatio tukee Suomessa moniarvoisuuden säilyttämistä. Radiomedia kannattaa sitä, että Liikenne- ja viestintäviraston arvio ei vaikuta yrityskaupan käsittelyyn KKV:ssä tai yrityskaupan viranomaishyväksyntään.

Tiedotusvälineiden toimituksellinen riippumattomuus on ollut Suomessa jo vuosikymmeniä suojattu sananvapauslailla ja Julkisen sanan neuvoston Journalistin ohjeiden kirjauksilla. Tiedotusvälineen

omistuksen muutos ei Suomessa vakiintuneesti vaikuta tiedotusvälineen toimituksellisesta riippumattomuuteen. Taloudellisesti vahvempi ja vakavaraisempi mediayhtiö omistajana takaa tiedotusvälineelle ja sen toimitukselliselle työlle vapauden ja riippumattomuuden.

Radiomedia ehdottaa, että luonnoksen jatkovalmistelussa Liikenne- ja viestintäviraston arvioinnin määräaika harkittaisiin muutettavaksi 30 työpäivään yrityskauppailmoituksen vastaanottamisesta luonnoksen 65 työpäivän sijaan. Ruotsissa vastaavaksi määräajaksi ehdotetaan 30 päivään.

Toimituksellista riippumattomuutta koskeva kansallinen sääntely ja itsesääntely on riittävää

Radiomedia kannattaa luonnoksen esitystä, jonka mukaan medianvapauslainsäädöksen 6 artiklan 3 kohta ei edellytä uutta lisäsääntelyä Suomessa. Radiomedia on samaa mieltä ministeriön kanssa siitä, että meillä lain sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä ja Julkisen sanan neuvoston Journalististen ohjeiden voidaan asiallisesti katsoa sisältävän medianvapausasetuksen toimituksellisten päätösten riippumattomuutta koskevat velvoitteet.

Paimela Anna
RadioMedia ry